

AJANKOHTAISTA

□ Koulutuksesta julkaistaan runsaasti valaisevia tilastoja ja tutkimuksia. OECD:n kokoama laaja kansainvälinen tietokanta löytyy hakusanoilla ”Education at a Glance” osoitteesta www.oecd.org. Järjestö julkaisee myös sarjaa ”Reviews of National Policies for Education”. Opetusministeriön KOTA-tietokanta sijaitsee osoitteessa www.csc.fi/kota/kota.html. Tilastokeskukselta (www.tilastokeskus.fi) mainittakoon mm. oppilaitos-, aikuiskoulutus- ja henkilöstökoulutustilastot.

□ Suomalaisen peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten huippumenytykseen vuoden 2000 kansainvälisessä PISA-tutkimuksessa voi tutustua sen englanninkielisessä yhteenvedossa, joka löytyy sivuilta <http://www.pisa.oecd.org/Docs/Download/PISAExeSummary.pdf>. Suomenkielinen (ei käännetty) yhteenvedo ja laajempi aineisto on osoitteessa <http://www.jyu.fi/ktl/pisa>. Opetushallituksen tuore arviointi seitsemäsluokkalaisten äidinkielen taidoista tuotti vähemmän mairittelevia tuloksia. Sivuilta www.opetushallitus.fi on mm. yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen arviointeja sekä koulutusalalan tutkimusrekisteri KOTU. Korkeakoulujen arviointineuvosto sijaitsee osoitteessa www.kka.fi.

□ Valtioneuvosto päättäneen marras-joulukuun vaihteessa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmasta vuosille 2003–2008 (<http://www.minedu.fi/opm/koulutus/asiakirjat/kesuluonnos.pdf>). Yliopistojen yhteisvalintajärjestelmää pohtiva selvitysmies dosentti Sakari Ahola jättää väliraporttinsa 28.11.2003 mennessä. Opintoaikojen lyhentämistä pohtivaa työryhmää vetää ylijohtaja Arvo Jäppinen, ja opintotukea ja opiskelijoiden opintososiaalista asemaa koskevaa toimenpideohjelmaa valmistelevalta selvitysmies on yht. lis. Eero Kurri. Molempien tulee jättää esityksensä 30.11.2003 mennessä.

Heikki Taimio

Rankkaus on rankkaa

Suomalaisen koulutusjärjestelmän tulokset on viime aikoina arvioitu erittäin hyväksi. Yhteiskunnan merkittävällä tuella kansalaiset voivat saavuttaa korkean koulutuksen tuoton. Huomattavia eroja esiintyy kuitenkin opetusyksiköiden välillä. Näitä eroja on haluttu käyttää hyväksi kannustusmielessä mm. yliopistojen tulosohjauksessa ja nimeämällä opetuksen huippuyksiköitä, ja on jopa vaadittu koulujen ranking-listojen julkistamista.

Koulujen oppimistulosten tiedetään riippuvan voimakkaasti oppilaiden sosiaalisesta taustasta. Opetus sinänsä näyttäisi olevan varsin tasalaatuista. Ranking-listat eivät kertoisi totuutta koulujen ja niiden opettajien paremmuudesta, joten niiden julkistamisesta ei olisi mieltä.

Asiassa riittää kuitenkin kummasteltavaa. Suurissa asutuskeskuksissa, joissa on valinnanvaraa, vanhemmat lähettävät lapsiaan kouluihin, joiden he tietävät menestyvän hyvin esimerkiksi ylioppilaskirjoituksissa. Kannattaako se, jos nämä koulut pystyvät tosiasiasa nostamaan oppilaidensa oppimistu-

loksia suhteessa heidän taustoihinsa vain yhtä paljon tai jopa vähemmän kuin muut koulut? Kumma kyllä ei näyttäisi olevan paljon perää uskossa, että parhaat opettajat hakeutuvat parhaisiin kouluihin.

Ranking-listojen vastustamiselta häviäisi ainakin yksi syy, jos niissä vakioidaisiin oppilaiden taustat, vaikkapa ihan yksinkertaisesti ottamalla huomioon heidän äitiensä koulutustasot. Koulujen ja opettajien todelliset erot – sikäli kuin niitä on – tulisivat esille. Tästä voisi seurata villit koulunvaihtoviikot, mutta ketä sellainen palvelisi? Miten reagoisivat kouluviranomaiset – erotettaisiinko opettajia vai tuettaisiinko heikoimpia kouluja?

Yliopistojen ohjausjärjestelmä palkitsee parhaiksi arvioidut yksiköt, vaikka niissä ei ole likimainkaan yhtä standardoitua oppimistulosten arviointimenetelmää kuin kouluissa, opiskelijoiden taustojen huomioon ottamisesta puhumattakaan. Tällainen kannustinjärjestelmä kasvattaa eroja, ja näin kävisi myös kouluissa, rankkausmenetelmää riippumatta.□